

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: 1Γ

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ (15) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ		Μονάδες 70
Α.Ι. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ		(μονάδες 30)
1.	A.I.1. Κειμενικό είδος	2
2.	A.I.2. Τρόπος και μέσο πειθούς	4
3.	A.I.3. Ερώτηση κατανόησης περιεχομένου	4
4.	A.I.4. Δομικά στοιχεία παραγράφου (διαρθρωτικές/συνδετικές λέξεις)	3
5.	A.I.5. Σύνδεση προτάσεων	2,5
6.	A.I.6. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις	8
7.	A.I.7.α) Ερωτηματική πρόταση (είδος)	2
8.	A.I.7.β) Πλάγιος λόγος	0,5
9.	A.I.8. Πολυσημία	2
10.	A.I.9. Συνώνυμα	2
Α.ΙΙ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ		(μονάδες 40)
11.	Περιεχόμενο	12
12.	Δομή	12
13.	Έκφραση	12
14.	Ορθογραφία	4
ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ		Μονάδες 30
15.	B1. Σωτήρης Δημητρίου, «Το ποταμάκι με τους γυρίνους» (περιγραφή, εκφραστικά μέσα)	10
16.	B2. Συνανάγνωση Σωτήρης Δημητρίου, «Το ποταμάκι με τους γυρίνους», Νικόλαος Πετιμεζάς – Λαύρας «Μπορεί και έτσι ...να 'γινε», Κοινωνικό φαινόμενο	10
17.	B3. Συνανάγνωση Σωτήρης Δημητρίου, «Το ποταμάκι με τους γυρίνους», Νικόλαος Πετιμεζάς – Λαύρας «Μπορεί και έτσι ...να 'γινε», σημασία - συναισθήματα	10
Σύνολο		ΜΟΝΑΔΕΣ 100

Κείμενο 1: Η γλωσσομάθεια ως «παράθυρο» στον σύγχρονο κόσμο

Είναι δύσκολο να αμφισβητήσει κανείς την αξία της χρήσης ξένων γλωσσών στις μέρες μας. Από συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού έως και ανθρώπους της διπλανής πόρτας διατυπώνεται το εξής, πως είναι δύσκολο να επιτύχει κανείς επαγγελματικά χωρίς την ικανότητα χειρισμού μίας τουλάχιστον ξένης γλώσσας. Για ποιον λόγο, όμως, εμμένουν τόσο πολύ στη δεξιότητα αυτή και γιατί αποβαίνει ως αναντικατάστατο προσόν του βιογραφικού ενός σύγχρονου υποψηφίου της αγοράς εργασίας;

Οι λόγοι για τους οποίους η γλωσσομάθεια είναι απαραίτητη στις μέρες μας υπερβαίνουν το πολιτικοοικονομικό προσκήνιο. Ίσως ακούγεται παράταιρο εκ πρώτης απόψεως κι όμως, συμβαίνει: η εκμάθηση ξένων γλωσσών έχει συνδεθεί με την καταπολέμηση ρατσιστικών και ξενοφοβικών **αντιλήψεων**. Και αυτό, γιατί αυτή δεν αφορά μόνο την αποστήθιση μέρους του λεξιλογίου της εκάστοτε γλώσσας και των γραμματικών της κανόνων· αντιθέτως, μέσα από την τριβή με τη γλώσσα αυτή, ο μαθητευόμενος έρχεται σε επαφή με μία νέα κουλτούρα, τρόπο σκέψης και αντιμετώπισης της ζωής και σαφώς διαφορετικές απόψεις. **Κατ' αυτόν τον τρόπο διευρύνει το σκεπτικό του και παύει να σκέφτεται μονοδιάστατα και με βάση τα πρότυπα του έθνους του και μόνο**. Ανοίγει, εναλλακτικά, τους ορίζοντές του και γίνεται πιο δεκτικός απέναντι στο «διαφορετικό». Πρόκειται για ένα ισχυρό προσόν, από το οποίο ο σύγχρονος πολίτης οφείλει να χαρακτηρίζεται, προκειμένου να αποτελέσει παραγωγικό μέλος της κοινωνίας στην οποία ζει.

Γεωργία Δημοπούλου,
<https://www.offlinepost.gr/2022/07/26/> (δασκευή)
Ημερομηνία ανάρτησης: 26 Ιουλίου 2022
Ημερομηνία ανάκτησης: 14 Ιανουαρίου 2023

Κείμενο 2: «Μαμά, μην κριντζάρεις» – Τι ελληνικά μιλάνε οι νέοι σήμερα;

«Έχει πολύ μουντ γκανγκ»: Αυτή τη φράση χρησιμοποίησε μία 14χρονη μαθήτρια συνομιλώντας με τη μητέρα της, που έμεινε έκπληκτη. Η μαθήτρια εννοούσε πως «έχει πολύ ωραίο παρεάκι». Κάθε γενιά επικοινωνεί με έναν γλωσσικό κώδικα, ξένο με αυτόν που γνώριζαν οι προηγούμενες.

Κινδυνεύει η ελληνική γλώσσα από αυτή την εξέλιξη; «Είναι διαχρονικό φαινόμενο. Ανέκαθεν οι έφηβοι ανέπτυσσαν έναν γλωσσικό κώδικα δικό τους, με τον οποίο επικοινωνούσαν μεταξύ τους και διαμορφωνόταν ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους», λέει ο Γιώργος Ξυδόπουλος, καθηγητής Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Εντοπίζει, ακόμα, ότι «τα παιδιά σήμερα έχουν έναν διαφορετικό τρόπο επικοινωνίας μεταξύ τους μέσω του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, που διευκολύνει τη διάδοση καινούριων λέξεων και συνηθειών».

Πώς αντιδρούν, ωστόσο, οι γονείς στο άκουσμα όλων αυτών των λέξεων; Ρωτήσαμε την κ. Αθηνά Σόκολη μητέρα, φιλόλογο και εκδότρια, η οποία ανέφερε: «...πιστεύω ότι οι νέοι χρησιμοποιούν τον επικοινωνιακό αυτό κώδικα, καθώς και τα greeklish χάριν ευκολίας, ταχύτητας και επειδή είναι της μόδας. Όμως, το πρόβλημα δεν εντοπίζεται τόσο στη χρήση τους στις ψηφιακές πλατφόρμες, όσο στην έλλειψη ουσιαστών ερεθισμάτων που μπορούμε να προσφέρουμε σε ένα παιδί, ώστε να το φέρουμε ταυτόχρονα σε ουσιαστική επαφή και με την ελληνική γλώσσα, τον ελληνικό πολιτισμό: μέσα από την ανάγνωση ενός βιβλίου, με την επίσκεψη σε ένα μουσείο, σε ένα θέατρο, μέσα από ένα ταξίδι, αφιερώνοντάς του επομένως ποιοτικό χρόνο».

Λουκάς Βελιδάκης, <https://www.kathimerini.com.cy/gr/> (διασκευή)

Ημερομηνία ανάρτησης: 5.10.2022

Ημερομηνία ανάκτησης: 14.1.2023

A.I.1. Να αναφέρετε σε ποιο κειμενικό είδος ανήκει το **Κείμενο 1** και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με **ένα (1)** χαρακτηριστικό στοιχείο από το κείμενο αυτό. **(μονάδες 2)**

(1x1) + (1x1)

[Το είδος = μον. 1, ένα στοιχείο = μον. 1]

Το κειμενικό είδος είναι άρθρο. **(μον. 1)**

ΕΝΑ στοιχείο από τα πιο κάτω: **(μον. 1)**

- Τίτλος και ονοματεπώνυμο αρθρογράφου
- Περιεχόμενο/θέμα: γεγονότα της τρέχουσας επικαιρότητας συνήθως
- Χαρακτήρας: ειδησεογραφικός, πληροφοριακός,
- Πηγή δημοσίευσης (διαδικτυακή ή έντυπη) εφημερίδα/περιοδικό
- Ύφος: πληροφοριακό, επίσημο, σοβαρό - γλώσσα επίσημη, ειδικό λεξιλόγιο, αναφορική χρήση γλώσσας, γ' ρηματικό πρόσωπο ή/και α' πληθυντικό, ανάλογα με το αναγνωστικό κοινό
- Περιορισμένη έκταση
- Σκοπός: πληροφόρηση, προβληματισμός, έκθεση απόψεων, ευαισθητοποίηση
- Χρήση τρόπων πειθούς (επίκληση σε λογική, κ.ά.)

A.I.2. Να καταγράψετε από την τελευταία παράγραφο του **Κειμένου 2 έναν (1)** τρόπο πειθούς και το αντίστοιχο μέσο πειθούς, το οποίο να αιτιολογήσετε με ένα στοιχείο από την παράγραφο αυτή. **(μονάδες 4)**

(1x2) + (1x1) + (1x1)

[Όνομα τρόπου πειθούς = μον. 2, αντίστοιχο μέσο πειθούς = μον. 1, στοιχείο από το κείμενο = μον. 1]

ΕΝΑ από τα πιο κάτω:

1. Τρόπος πειθούς: Επίκληση στην αυθεντία (μον.2)

Αντίστοιχο μέσο πειθούς: Παρουσιάζονται οι απόψεις μίας ειδικού στο θέμα, μίας εκδότριας φιλόλογου και μητέρας (μον.1)

Στοιχείο κειμένου: Ρωτήσαμε την κ.Αθηνά Σόκολη μητέρα, φιλόλογο και εκδότρια, η οποία ανέφερε... ή «πιστεύω ότι...ποιοτικό χρόνο» (κάποια φράση) (μον.1)

2. Τρόπος πειθούς: Επίκληση στη λογική (μον.2)

A) Επιχείρημα (1 μον.)

Στοιχείο κειμένου: «πιστεύω ότι.....είναι της μόδας».(μον.1)

ή

B) Παραδείγματα: (τουλάχιστον ένα από τα πιο κάτω) (μον.1)

Στοιχείο κειμένου: «μέσα από την ανάγνωση ενός βιβλίου, με την επίσκεψη σε ένα μουσείο, σε ένα θέατρο, μέσα από ένα ταξίδι, αφιερώνοντάς του ποιοτικό χρόνο».

A.I.3. Να αναφέρετε δύο (2) οφέλη που προσφέρει η γλωσσομάθεια σύμφωνα με το **Κείμενο 1** και δύο (2) λόγους, για τους οποίους οι νέοι επιλέγουν να χρησιμοποιούν τη γραφή greeklish σύμφωνα με το **Κείμενο 2**.

(μονάδες 4)

(2x1)+(2x1)

[Κάθε όφελος = μον.1, κάθε λόγος = μον. 1]

Αναφορά **ΕΝΟΣ** στοιχείου από τα πιο κάτω (μον. 1) ή άλλου που να στηρίζεται στο κείμενο:

Οφέλη:

- Ευκολία στην επαγγελματική αποκατάσταση ή ισότιμη διατύπωση
- Καταπολέμηση ρατσιστικών και ξενοφοβικών αντιλήψεων
- Διεύρυνση οριζόντων (επαφή με άλλες κουλτούρες, νέος τρόπος σκέψης και αντιμετώπισης της ζωής, διαφορετικές απόψεις)
- Γίνεσαι παραγωγικό μέλος της κοινωνίας

Λόγοι: ευκολία ή ταχύτητα ή επειδή είναι της μόδας (μον.1)

Σημείωση: Οι απαντήσεις που είναι αποκλειστικά αντιγραφές του κειμένου, αλλά ορθού αποσπάσματος, βαθμολογούνται με **0,5** αντί **1** μονάδα.

A.I.4. Να εντοπίσετε στην τελευταία παράγραφο του **Κειμένου 2** δύο (2) διαρθρωτικές/συνδετικές λέξεις και να εξηγήσετε τι δηλώνει η κάθε μία.

(μονάδες 3)

(2x1) + (2x0,5)

[κάθε λέξη = μον. 1, κάθε σημασία = μον. 0,5]

ΔΥΟ από τα πιο κάτω:

- Ωστόσο (**μον.1**), δηλώνει αντίθεση (**0,5**)
- Όμως (**μον. 1**), δηλώνει αντίθεση/εναντίωση (**0,5**)
- Επομένως (**μον.1**), δηλώνει συμπέρασμα/αποτέλεσμα (**0,5**)

A.I.5. Να χωρίσετε την πιο κάτω περίοδο λόγου σε προτάσεις και να αναγνωρίσετε τους τρόπους σύνδεσης μεταξύ τους. **(μονάδες 2,5)**

(3x0,5) + (2x0,5)

[κάθε πρόταση = 0,5 και κάθε τρόπος σύνδεσης 0,5]

1^η πρόταση: Κατ' αυτόν τον τρόπο διευρύνει το σκεπτικό του (**μον.0,5**)

2^η πρόταση: (και) παύει (**μον.0,5**)

1^η και 2^η: συνδέονται παρατακτικά (**μον. 0,5**)

3^η πρόταση: να σκέφτεται μονοδιάστατα και με βάση τα πρότυπα του έθνους του και μόνο. (**μον.0,5**)

2^η και 3^η: συνδέονται υποτακτικά (**μον. 0,5**)

A.I.6. Να αναγνωρίσετε το είδος και τον συντακτικό ρόλο των πιο κάτω ονοματικών δευτερευουσών προτάσεων που είναι υπογραμμισμένες στα κείμενα. **(μονάδες 8)**

(4x1) + (4x1)

[κάθε είδος = μον. 1 και κάθε συντακτικός ρόλος = μον. 1]

i. να αμφισβητήσει κανείς την αξία της χρήσης ξένων γλωσσών στις μέρες μας **ΒΟΥΛΗΤΙΚΗ, (1 μον.) ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ (1 μον.)**

ii. πως είναι δύσκολο **ΕΙΔΙΚΗ (1 μον.), ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ (1 μον.)**

iii. να χαρακτηρίζεται **ΒΟΥΛΗΤΙΚΗ (1 μον.), ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ (1 μον.)**

iv. πως «έχει πολύ ωραίο παραέκι» **ΕΙΔΙΚΗ (1 μον.) ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ (1 μον.)**

A.I.7. α) Να αναγνωρίσετε το είδος της πιο κάτω ερωτηματικής πρότασης ανάλογα με τη σκοπιμότητά της (γνήσια, ρητορική, προσταγής) και να εξηγήσετε τη λειτουργία της στο συγκεκριμένο κείμενο. **(μονάδες 2)**

Τι ελληνικά μιλάνε οι νέοι σήμερα; **(τίτλος Κειμένου 2)**

(1x1) + (2x0,5)

[το είδος = 1 μον. και η λειτουργία = 2x0,5 μον.]

Είναι ρητορική ερώτηση (**μον.1**)

Λειτουργία: να ελκύσει το ενδιαφέρον ή να προβληματίσει ή να ευαισθητοποιήσει ή να ενημερώσει (**μον. 0,5**) για το θέμα της γλώσσας των νέων (**μον.0,5**)

β) Να μετατρέψετε την πιο πάνω ευθεία ερώτηση σε πλάγια χρησιμοποιώντας ένα ρήμα εξάρτησης. (μονάδες 0,5)

(1x0,25) + (1x0,25)

[Βαθμολογείται μόνο το ρήμα εξάρτησης σε ενεστώτα ή παρατατικό με (0,25) και η απουσία ερωτηματικού στην στο τέλος της πλάγιας ερώτησης με (0,25), όχι οι άλλες αλλαγές.]

Ρήμα εξάρτησης κατάλληλο για ερώτηση: Ενδεικτικά: Αναρωτιέμαι/ διερωτώμαι/ απορώ κ.ά. (σε οποιοδήποτε πρόσωπο, με ή χωρίς υποκείμενο), τι ελληνικά μιλάνε οι νέοι σήμερα

ή

Ρήμα εξάρτησης σε παρατατικό + τι ελληνικά μιλούσαν οι νέοι εκείνη την εποχή

A.I.8 Στο κείμενο 1 χρησιμοποιείται η λέξη «λόγος». Να γράψετε δύο (2) προτάσεις ή φράσεις με τη λέξη «λόγος», στις οποίες να φαίνονται δύο (2) διαφορετικές σημασίες της λέξης αυτής. (μονάδες 2)

(2x1)

[κάθε φράση = μον. 1]

Σημείωση: Δεκτή η αλλαγή πτώσης και αριθμού του ουσιαστικού ο λόγος (δεν γίνεται δεκτό το ουσιαστικό τα λόγια στον σχηματισμό της πρότασης, ούτε σύνθετη ή παράγωγη λέξη)

Ο λόγος της διαφωνίας μας δεν είναι σημαντικός. ΑΙΤΙΑ

Δώσε μου έναν λόγο για τη συμπεριφορά σου ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ο λόγος του είναι νόμος. ΕΝΤΟΛΗ

Ο λόγος του είναι συμβόλαιο. ΔΕΣΜΕΥΣΗ, ΥΠΟΣΧΕΣΗ

Άκουσα προσεκτικά τον λόγο του διευθυντή για την επέτειο. ΟΜΙΛΙΑ

Ο λόγος ξεχωρίζει τον άνθρωπο από τα ζώα. ΓΛΩΣΣΑ

Να προσέχεις τον λόγο σου, όταν μιλάς στην τάξη ΤΑ ΛΟΓΙΑ

Ο γραπτός λόγος. Ο ΓΡΑΠΤΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ο προφορικός λόγος. Ο ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ο λόγος του Θεού. ΒΙΒΛΟΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Που λέει ο λόγος. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Πες έναν καλό λόγο/ πικρό λόγο δεν άκουσα από σένα. ΚΟΥΒΕΝΤΑ

Ο λόγος στα Μαθηματικά. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Ο λόγος είναι χαρακτηριστικό του ανθρώπου. Η ΛΟΓΙΚΗ

Σημείωση: Και ό,τι άλλο υποστηρίζεται στα Λεξικά της Κοινής Νέας Ελληνικής

A.I.9. Να γράψετε ένα (1) συνώνυμο για τη λέξη «αντιλήψεων» και ένα συνώνυμο για τη λέξη «προσόν» (Κείμενο 1). (μονάδες 2)

(1x1) + (1x1)

[μία λέξη = μον. 1]

απόψεων ή ιδεών ή πεπιοθήσεων ή γνωμών άλλο συνώνυμο που υποστηρίζεται από Λεξικό της κοινής νεοελληνικής

[μία λέξη = μον. 1]

πλεονέκτημα ή προτέρημα ή ικανότητα ή γνώση ή άλλο συνώνυμο που υποστηρίζεται από Λεξικό της κοινής νεοελληνικής

A. II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ (ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

Στο πλαίσιο της *Ευρωπαϊκής Ημέρας Γλωσσών*, αποφασίζετε να γράψετε ένα **άρθρο** που θα δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας. Στο άρθρο σας να αναπτύξετε **δύο 2** οφέλη που προκύπτουν από τη γνώση ξένων γλωσσών, αλλά και **δύο 2** παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την ποιότητα της μητρικής/εθνικής γλώσσας, όταν οι ξένες γλώσσες χρησιμοποιούνται εις βάρος της μητρικής.

(ΕΚΤΑΣΗ: 220-250 Λέξεις)

A.ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: 12/40 μονάδες [Πρόλογος = 1,5 μον, Κύριο μέρος = 9 μον., επίλογος = 1,5 μον.]

[ΠΡΟΛΟΓΟΣ = μον. 1,5]

Ενδεικτικά σημεία προλόγου:

- α) σύντομος ορισμός γλωσσομάθειας **(0,5 μον.)**
- β) απλή αναφορά στην αναγκαιότητα της γλωσσομάθειας στη σημερινή εποχή **(0,5 μον.)**
- γ) αναφορά στο γεγονός ότι υπάρχουν και κίνδυνοι για τη μητρική γλώσσα **(0,5 μον.)**

[ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ = μον. 9]

Δύο οφέλη γλωσσομάθειας (2,5x2=5)

[κάθε θετικό = μον. 1,5 και κάθε τεκμηρίωση/ανάπτυξη = μον. 1]

Ενδεικτικά πλεονεκτήματα/οφέλη γλωσσομάθειας:

- Διευρύνονται οι πνευματικοί ορίζοντες του ατόμου
- Μέσα από την εκμάθηση των ξένων γλωσσών μπορεί να κατανοήσει και να εμπεδώσει τη μητρική του γλώσσα
- Είναι σημαντικό εφόδιο για τις σπουδές
- Επαγγελματική αποκατάσταση – επαγγελματική ανέλιξη
- Επικοινωνία λαών, όπλο ενάντια στον ρατσισμό, ανοχή της διαφορετικότητας
- Ενημέρωση/Ψυχαγωγία
- Αυτοπεποίθηση /ψυχολογική ευημερία
- ...

Δύο κίνδυνοι από τη γλωσσομάθεια (2x2=4)

[κάθε κίνδυνος = μον. 1 και κάθε τεκμηρίωση = μον. 1]

Ενδεικτικοί κίνδυνοι γλωσσομάθειας:

- Η εισροή ξένων λέξεων και η κυριαρχία αγγλικής γλώσσας στο επικοινωνιακό μας περιβάλλον (διαδίκτυο, τεχνολογία, Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης) αλλοιώνουν τη μητρική μας γλώσσα.
- Η χρήση των greeklish αποξενώνει από την ορθογραφία και κωδικοποιεί τη σκέψη...
- Ξενομανία, μιμητισμός: απομάκρυνση από μητρική γλώσσα και παράδοση
- ....

[ΕΠΙΛΟΓΟΣ = μον. 1,5]

Ενδεικτικά σημεία επιλόγου (ανακεφαλαίωση, συμπέρασμα / εισήγηση).

Μπορούν να αναφέρονται τα πιο κάτω ή άλλες ισότιμες διατυπώσεις με επαρκή ανάπτυξη.

- Αναγκαία η γλωσσομάθεια, όταν δεν αποβαίνει εις βάρος της μητρικής μας γλώσσας.
- Ταυτόχρονα με τη γλωσσομάθεια οφείλουμε να φροντίζουμε για την καλλιέργεια της μητρικής μας γλώσσας.
- Απομάκρυνση από τη μητρική μας γλώσσα σημαίνει απομάκρυνση από την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου μας και απώλεια εθνικής ταυτότητας.
- Συμπέρασμα: Η γλωσσομάθεια πρέπει να διευρύνει τους ορίζοντές μας και όχι να τους περιορίζει.
- ...

B. ΔΟΜΗ=12/40 μονάδες [εξωτερικά δομικά στοιχεία κειμενικού είδους = μον. 2, εξωτερικά στοιχεία κειμένου = μον. 2, δομή παραγράφων = μον. 4]

[Εξωτερικά δομικά στοιχεία άρθρου = μον.2]

- Αντιπροσωπευτικός τίτλος άρθρου (μον.1)
- Ιδιότητα συντάκτη (Μαθητής /τρια Γυμνασίου) (μον.1)

[Εξωτερικά στοιχεία κειμένου = μον. 2]

- πρόλογος= μον. 0,5
- κύριο μέρος= μον. 1
- επίλογος= 0,5 μον.

[Δομή παραγράφων= μον.4 (1 μονάδα για τα δομικά μέρη κάθε παραγράφου)

[1 μον. x4 παράγραφοι=4 μονάδες]

- Θεματική πρόταση= 0,25 μον.
- Λεπτομέρειες=0,5 μον.
- Κατακλείδα=0,25 μον.

[Αλληλουχία ιδεών και σύνδεσή τους, διάρθρωση ιδεών= μον. 4 (1 μονάδα για κάθε παράγραφο)

Γ. ΕΚΦΡΑΣΗ= 12/40 μονάδες [Σαφήνεια-σύνταξη = μον. 4, ακριβολογία-λεξιλόγιο = μον.4, Ύφος = μον. 4]

- Σαφήνεια-σύνταξη: Για κάθε (5) συντακτικά λάθη ή λάθη διατύπωσης: αφαιρείται 1 μονάδα **(4 μονάδες)**
- Ακριβολογία-επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου: Για κάθε πέντε (5) μη εύστοχες λέξεις ή φράσεις αφαιρείται 1 μονάδα **(4 μονάδες)**
- Ύφος ανάλογο του επικοινωνιακού πλαισίου και της επικοινωνιακής περίπτωσης (κειμενικό είδος): Τυπικό ύφος (άρθρο) (δεκτό γ' ενικό και α' πληθυντικό πρόσωπο, αλλά όχι οικείες εκφράσεις της καθημερινότητας) **(4 μονάδες)**

Δ. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ = μον. 4 μονάδες

- Ορθή χρήση γραμματικών κανόνων
(Για κάθε 5 ορθογραφικά / γραμματικά λάθη: αφαιρείται **1 μονάδα**, απουσία τονισμού: αφαιρείται **1 μονάδα**)

Σημείωση:

1. Υπέρβαση ορίου λέξεων: αφαίρεση 1 μονάδας για κάθε 100 λέξεις, πέραν του ορίου των 250 λέξεων (για έκταση +30 πέραν του ορίου των 250 λέξεων ή -30 από τις 220 λέξεις δεν αφαιρείται μονάδα).
2. Έκθεση που θα διαπιστωθεί ότι είναι εκτός θέματος, βαθμολογείται με μηδέν (0) σε όλα τα σημεία.
3. Νοείται ότι, σε περίπτωση που η έκταση είναι πολύ περιορισμένη, αφαιρούνται αναλογικά μονάδες και από τη δομή, την έκφραση και την ορθογραφία.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

Ι. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Σωτήρης Δημητρίου, «Το ποταμάκι με τους γυρίνους» (απόσπασμα)

(...) Η θητεία του στον Ναύσταθμο με τον καιρό εξηγήθηκε. Τον έπαιρναν μετά την πρωινή αναφορά διάφοροι μόνιμοι υπαξιωματικοί στην Σαλαμίνα, άλλος για εργάτη στο γιαπί¹ του, άλλος να του σκάψει τον κήπο, άλλος να του μάσει² τις ελιές. Η αντιπροσφορά ήταν να του δίνουν τα βράδια άδεια εξόδου, για να δουλεύει γκαρσόνι σε μια ταβέρνα στην Κούλουρη.

Να σημειωθεί ότι ήταν σαν την μύγα μες στο γάλα, όχι τόσο για το χρώμα του, όσο για την προσεγμένη εμφάνισή του. Πλυμένος και σιδερωμένος πάντα, άστραφτε. Το παντελόνι του είχε τους πιο καλοτσακισμένους ωκεανούς. Επέβαλλε και δεν επέβαλλε σεβασμό με την εμφάνισή του.

«Ρε κοίτα καμάρι ο γύφτος», έλεγε καμιά φορά κάνας ναύτης μουδιασμένα.

Ακόμα και στον σινεμά όπου πήγαινε, όταν οπλονόμος³ υπηρεσίας ήταν ο «πεθαμένος» που δεν τον άφηνε να βγει, ήταν άψογος.

[...]

Στην Κούλουρη είχε μεταφέρει και την οικογένειά του. Ούτε είκοσι χρονών δεν ήταν κι είχε κιόλας δυο παιδιά. Γι' αυτό και έκανε όχι μόνο την ορντινάντσα, αλλά και βάρδιες επί πληρωμή στα πλουσιόπαιδα απ' την Αθήνα. Παρότι ήταν κιόλας πατέρας, ο Τζιμ μας μιλούσε συνέχεια για τη μάνα του, την κυρά Ελισάε. Τόσα μας έλεγε, που ήταν σαν να τη γνωρίζαμε.

Όταν θέλαμε να τον ευχαριστήσουμε, του λέγαμε: «Τι κάνει η κυρά Ελισάε, ρε Τζιμ;» κι αυτός άρχιζε.

Μας μίλαγε ακόμα για τα παιδικά του χρόνια στους κάμπους της Θεσσαλίας. Τού 'χαν εντυπωθεί οι παπαρούνες της ανοίξεως, αλλά πιο πολύ, γιατί όλο το επανέφερε, ένα ποταμάκι όπου έπαιζε με τους γυρίνους.

«Που λες κληρούχα, έτσι τ'άπιανα με τις χούφτες μου τα μπακακάκια, έτσι τ'αμόλαγα».

Ήταν ένας μόνιμος νοσταλγός.

Τον «πεθαμένο», τον οπλονόμο που δεν τον άφηνε να βγει, [...] ο Τζιμ τον έτρεμε. [...]

Τον έβλεπε από μακριά κι αμέσως άλλαζε δρόμο. [...]

Η αυλή του οπλονόμου ήταν λουλούδια ένα κι ένα. Διάφοροι εξ' αναβολής ναύτες με ντοκτορά και διάφορα πλουσιόπαιδα που δεν ζημέρωσαν ποτέ στον Ναύσταθμο, παρά μόνον για την πλάκα τους, όπως έγινε εκείνο το βράδυ με τον Τζιμ.

Ήθελε οπωσδήποτε να βγει έξω, γιατί είχε δεσμευθεί στο αφεντικό του.

Έβαλε ένα ναύτη γραφιά να μιλήσει στον οπλονόμο.

«Καλά, περίμενε και θα δούμε», τού 'πε αυτός.

Μέχρι αργά το βράδυ απ' το οπλονομείο ακουγόνταν χάχανα και χαρές. Γλεντούσαν μ' ένα μαγνητόφωνο. Ο Τζιμ έξω ξεροστάλιαζε. Ξαφνικά βγαίνει ένα τσιράκι.

«Τι κάνεις εδώ, ρε Τζιμ;» του λέει.

Του είπε. Μπαίνει αυτός μέσα και μετά από λίγο τον φωνάζουν.

Με το που μπαίνει, του λέει ο οπλονόμος:

«Αναφέρσου, γύφτο».

Μετά τον έβαλαν να τραγουδήσει, για να του δώσουν άδεια, τον έβαλαν να χορέψει τσιφτετέλι.

Ώρες τον τσαλαπατούσαν.

Αργά την νύχτα ήρθε ο Τζιμ στον θάλαμο.

Ξάπλωσε με τα ρούχα και άρχισε να κλαίει σιγανά με αναφιλητά.

Το κρεβάτι μου ήταν κάτω απ' το δικό του.

«Τι έγινε, ρε κληρούχα⁴;» του λέω.

«Τίποτα, ρε κληρούχα, κρύωσα», λέει ο Τζιμ και άρχισε να ψευτοβήχει.

Αλλά πάλι δεν άντεξε και άρχισε να κλαίει πολύ σιγανά. Σφιγγότανε.

Πήγα να του ξαναμιλήσω, αλλά δεν του μίλησα.

Τρέξτε, δάκρυα, να θολώσετε εκείνο το γάργαρο ποταμάκι στον θεσσαλικό κάμπο.

Τρέξε, παιδί, τρέξε, αεράκι, αλώνισε τη γη. Σε καρτερεί το βράδυ η μάνα σου, σαν ζυγούρι⁵ να χωθείς στα φουστάνια της και νά ναι ένα γύρω οι μπαρμπάδες και οι παππούδες, ένα σώμα πυκνό, αδιαπέραστο, γιομάτο σκοτεινά άστρα.

¹να μάσει: να μαζέψει, ²γιατί: οικοδομή, ³οπλονόμος: υπαξιωματικός του Πολεμικού ναυτικού, ⁴κληρούχας: αυτός που καλείται να υπηρετήσει τη θητεία του στο Πολεμικό Ναυτικό, ⁵ζυγούρι: το δίχρονο αρνί

Ερώτηση Β1

Να γράψετε πώς παρουσιάζεται ο πρωταγωνιστής Τζιμ μέσα στο κείμενο και να εξηγήσετε τι θέλει να πετύχει ο αφηγητής με την περιγραφή αυτή. Να αναφέρετε **δύο (2)** εκφραστικά μέσα, που χρησιμοποιούνται στην περιγραφή της εμφάνισής του γράφοντας από το κείμενο και **μία (1)** σχετική φράση για το **κάθε ένα**. (μονάδες 10)

(1x2)+(1x2)+(2x2)+(2x1)

[παρουσίαση = μον.2, στόχος περιγραφής = μον. 2, όνομα κάθε εκφραστικού μέσου = μον. 2, κάθε στοιχείο από το κείμενο = μον. 1]

- Ανάπτυξη σε συνεχή λόγο των στοιχείων καθαρός, πλυμένος, σιδερωμένος, καλοντυμένος, άστραφτε, περιποιημένος, προσεγμένη εξωτερική εμφάνιση, ευγενικός, ήρεμος, εργατικός, ευαίσθητος ή άλλη ισότιμη διατύπωση. Όχι μονολεκτική απάντηση. (μον. 2)
- Η περιγραφή έχει στόχο να καταρρίψει τα αρνητικά στερεότυπα που συνοδεύουν τους τσιγγάνους, πχ βρόμικοι, ατημέλητοι, τεμπέληδες κ.ά. (μον. 2)
- Μεταφορά (μον. 2)
- Στοιχείο: «Το παντελόني του είχε τους πιο καλοτσακισμένους ωκεανούς» ή «άστραφτε» (ένα στοιχείο = 1 μονάδα)
- Παρομοίωση (μον. 2)
- Στοιχείο: «Σαν τη μύγα μεσ' το γάλα...» (μον. 1)
- Ή άλλο εκφραστικό μέσο που εντοπίζεται στο κείμενο σχετικά με την εμφάνιση του Τζιμ (πχ επίθετα/μετοχές).

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Νικόλαος Πετιμεζάς-Λαύρας, «Μπορεί έτσι... νά 'γινε» (απόσπασμα)

[...] - Θέλω να κατεβώ... Θέλω να πάω μαζί τους· Να παίξω, να παίξω κι εγώ.

Το γαιδουράκι, σα να τον ένιωσε, κοντοστάθηκε μοναχό του.

- Τι αλλόκοτο αγόρι, μουρμούρισε εκείνη. Ποτέ δεν έπαιξε μ' άλλα παιδιά. Δεν ήταν για παιχνίδια ποτέ του, και τώρα...

Τον ξεπέζεψε και τον απίθωσε απαλά καταγής. Με τα ξυπόλητα πόδια του πλατσούλισε στο νερό του καλντεριμιού¹ κι έδραμε² ανάμεσα στ' άλλα αγόρια που τον περιτριγυρίσανε ανυπόμονα, να παίξουν με τον ακατάδεχτο νέο σύντροφο. Στένεψαν τον κύκλο γύρω του.

[...]

Άλλο αγόρι της συντροφιάς τον άδραξε απ' τους ώμους, τον τύλιξε καλά μ' εκείνη την κόκκινη μπόλια³ και του σφιχτόδεσε με κουρέλι τα μάτια, όπως το 'θελε το παιχνίδι τους... τον άγγιζαν με την αράδα τους καθένας και τον ρώταγαν: «Ποιος σε χτύπησε;», όπως το 'θελε το παιχνίδι τους...

Λίγο λίγο, το παιχνίδι φούντωνε, άναφτε και κόρωνε. Εκείνα τον έσπρωχναν, τον βαρούσαν, τον μπάτσιζαν, τον φτύνανε, παίρνοντας έτσι εκδίκηση από τούτο τ' αποτραβηγμένο, το περήφανο, που δεν τους σίμωσε πριν, που δεν τους λογάριάζε και που τον εχτρεύονταν όλα για την ακαταδεξιά⁴ του. Ένας μικρός τού 'σπασε την καλαμόβεργά του στο κεφάλι. Τράβηξαν το κόκκινο μαντήλι το ποδοπάτησαν χάμω, το κουρέλιασαν, και τα κομμάτια τ' άρπαξαν όλα τα μικρά, και σείοντας κι ανεμίζοντας στον αέρα, ούρλιαζαν, χούγιαζαν⁵, το προγκούσαν⁶.

Στρατιώτης αρματωμένος διάβαινε κείνη την ώρα στο πλάτωμα. Σίμωσε τον κύκλο, φοβέρισε τ' αγόρια, που σκόρπισαν αλαφιασμένα κατά τα σπίτια τους. Ζύγωσε και ξετύλιξε το κουρέλι απ' τα μάτια του μικρού, του 'πιασε το χέρι και τον τράβηξε απαλά να τον συντροφέψει στο σπίτι του.

- Ποιανού είσαι; Τον ρώτησε. Ποιο είναι το γονικό σου;

Δεν έδωσε καμιάν απόκριση. Ούτε είχε κλάψει, ούτε μίλησε ολότελα. Ανάβλεψε μονάχα με τη γλυκόθωρη ματιά του και κοίταξε το γιγαντένιο κορμί, την αρματωσιά⁷ [...] Τα μάτια του φαίνονταν να εξετάζουν στοχαστικά και εκστατικά, κι ένα χαμόγελο άθελά του χάραξε στ' άχρωμα χείλια του. [...] Συλλοϊσμένο, λυπημένο, μα σοβαρό κι αμίλητο, με τα ονειροπαρμένα μάτια του ψηλά αναστραμμένα, τράβηξε στο πατρικό του και μπήκε μέσα. Η μάνα του, γυρίζοντας απ' το νερό, το βρήκε καθισμένο δειλά και μαζεμένο διπλοπόδι πλάι στο παραγώνι, στην ψάθα χάμω, σκονισμένο, λασπωμένο, φτυμένο, κουρελιάρικο...

- Σε χτύπησαν, αγόρι μου;

Ούτε λάλησε, ούτε κλάφτηκε, ούτε έδειξε θυμό για τα όσα του 'καναν. Μονάχα χαμογέλασε πάλι λίγο πικραμένα. [...]

¹καλντερίμι: στενός, λιθόστρωτος δρόμος, ²έδραμε: έτρεξε, ³μπόλια: μαντίλι κεφαλής, ⁴ακαταδεξιά: έλλειψη καταδεκτικότητας, κάποιος που δεν καταδέχεται να μιλήσει/να συναναστραφεί άλλους, ⁵χούγιαζαν: φώναζαν δυνατά, ⁶προγκούσαν: έδιωχναν άγρια, με απειλές και βία, ⁷αρματωσιά: οπλισμός στρατιώτη

Ερώτηση Β2

Να αναφέρετε ποιο **κοινωνικό φαινόμενο** αναδεικνύουν τα δύο κείμενα. Να γράψετε **ένα (1)** περιστατικό από το **κάθε** κείμενο σχετικό με το φαινόμενο αυτό και να επισημάνετε **έναν (1)** κοινό αφηγηματικό τρόπο τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με **ένα (1)** στοιχείο από το **κάθε** κείμενο. **(μονάδες 10)**

(1x2)+(2x2)+(1x2)+(2x1)

[το φαινόμενο = μον. 2, το κάθε περιστατικό = μον. 2, ο κοινός αφηγηματικός τρόπος = μον. 2, η κάθε τεκμηρίωση = μον. 1]

- Αναδεικνύουν τον ρατσισμό (φυλετικό και κοινωνικό) / την προκατάληψη εναντίον ατόμων ή ομάδων / την αρνητική διάκριση / τον εκφοβισμό / την κοινωνική ανισότητα (Το εξής δεν είναι αναγκαίο, αλλά ούτε λανθασμένο:

στο διδαγμένο εις βάρος ενός αθίγγανου ναύτη και στο αδίδακτο εις βάρος ενός συνεσταλμένου «ακατάδεκτου» παιδιού που δεν έπαιζε με τους συνομήλικούς του)

- **Κείμενο 1: ΕΝΑ από τα πιο κάτω:**

A) Περιστατικό: Τον εκμεταλλεύονται και τον ειρωνεύονται

1^{ος} Αφηγηματικός τρόπος: ευθύς λόγος

Τεκμηρίωση: «Ρε κοίτα καμάρι ο γύφτος», έλεγε καμιά φορά κάνας ναύτης μουδιασμένα ή

2^{ος} Αφηγηματικός τρόπος: αφήγηση

Τεκμηρίωση: «Τον έπαιρναν μετά την πρωινή αναφορά διάφοροι μόνιμοι υπαξιωματικοί στην Σαλαμίνα, άλλος για εργάτη στο γιαπί του, άλλος να του σκάψει τον κήπο, άλλος να του μάσει τις ελιές»

ή

B) Περιστατικό: Τον εξευτέλισαν και στο τέλος δεν του έδωσαν άδεια

1^{ος} Αφηγηματικός τρόπος: αφήγηση

Τεκμηρίωση: «Μετά τον έβαλαν να τραγουδήσει, για να του δώσουν άδεια, τον έβαλαν να χορέψει τσιφτετέλι. Ωρες τον τσαλαπατούσαν.» ή

2^{ος} Αφηγηματικός τρόπος: ευθύς λόγος

Τεκμηρίωση: «Αναφέρσου, γύφτο»

- **Κείμενο 2:**

A) Περιστατικό: Ο αναίτιος ξυλοδαρμός και εκφοβισμός του παιδιού

1^{ος} Αφηγηματικός τρόπος: Αφήγηση

Τεκμηρίωση: «κι έδραμε ανάμεσα στ' άλλα αγόρια που τον περιτριγυρίσανε ανυπόμονα, να παίξουν με τον ακατάδεχτο νέο σύντροφο. Στένεψαν τον κύκλο γύρω του.»

«Άλλο αγόρι της συντροφιάς τον άδραξε απ' τους ώμους, τον τύλιξε καλά μ' εκείνη την κόκκινη μπόλια και του σφιχτόδεσε με κουρέλι τα μάτια, ... τον άγγιζαν με την αράδα τους καθένας και τον ρώταγαν:»

«Εκείνα τον έσπρωχναν, τον βαρούσαν, τον μπάτσιζαν, τον φτύνανε...»

«Ένας μικρός του' σπασε την καλαμόβεργά του στο κεφάλι. Τράβηξαν το κόκκινο μαντήλι το ποδοπάτησαν χάμω, το κουρέλιασαν, και τα κομμάτια τ' άρπαξαν όλα τα μικρά, και σείοντας κι ανεμίζοντας στον αέρα, ούρλιαζαν, χούγιαζαν, το προγκούσαν.» ή

2^{ος} Αφηγηματικός τρόπος: ευθύς λόγος

Τεκμηρίωση: «Ποιος σε χτύπησε;», όπως το' θελε το παιχνίδι τους...

Σημείωση: Ο κοινός αφηγηματικός τρόπος είναι η αφήγηση ή ο ευθύς λόγος με αντίστοιχα αποσπάσματα αιτιολόγησης.

Ερώτηση B3

Να εξηγήσετε ποια σημασία έχει για τον Τζιμ το **ποταμάκι με τους γυρίνους** και ποια σημασία έχει για το παιδί ο **αρματωμένος στρατιώτης**

παρουσιάζοντας **δύο (2)** συναισθήματα που προκαλεί το καθένα στον αντίστοιχο πρωταγωνιστή. **(μονάδες 10)**

(2x3)+(2x1)+(2x1)

[σημασία για τον κάθε πρωταγωνιστή =μον. 3, για το κάθε συναίσθημα = μον. 1]

Ενδεικτική διατύπωση:

Το ποταμάκι είναι σημαντικό γιατί αντιπροσωπεύει/συνδέεται με την παιδική ηλικία του Τζιμ στον τόπο του κοντά στη φύση. Θυμάται αυτές τις όμορφες εμπειρίες του ευτυχισμένου παρελθόντος για να ξεφύγει από την άσχημη πραγματικότητα που ζει. Είναι το καταφύγιο / η παρηγοριά του / η διαφυγή του.

Συναισθήματα: ασφάλεια, αγάπη, νοσταλγία, χαρά ευτυχία, γαλήνη, το αίσθημα του ανήκειν, ανακούφιση κ.ά.

Ο στρατιώτης είναι σημαντικός γιατί είναι ο δυνατός ήρωας / ο σωτήρας / ο από μηχανής θεός που έσωσε το παιδί. Έκανε αυτό που δεν μπορούσε να κάνει μόνο του, να διώξει/να αντιμετωπίσει δυναμικά τα άλλα παιδιά.

Συναισθήματα: θαυμασμός, ασφάλεια, ανακούφιση, χαρά, κ.ά.